

16.09.2025

Kirkkohallitus - Täysistunto

Kirkkohallituksen täysistunto / Kyrkostyrelsens plenum

Kokousaika/Tid 16.09.2025 10:15 -

Kokouspaikka/Plats Kirkon talo, neuvotteluhuone Jerusalem

Jäsenet/Medlemmar	Tapio Luoma (puh.joht./ordf.)	95–98 §
	Katri Korolainen (puh.joht./ordf. 99–105 §)	
	Jari Jolkkonen	
	Kaisamari Hintikka	
	Kimmo Koivisto	
	Kari Aakula	
	Hannu Kallunki	
	Vuokko Vänskä	
	Martina Harms-Aalto	poissa/frånvarande
	Pekka Niiranen	
	Eino Nissinen	
	Päivi Raunu	
	Ulla Ruusukallio	etäyhteys/på distans
	Lotta Endtbacka	

Viranhaltijat/Tjänsteinnehavare

Niilo Pesonen	
Pirjo Pihlaja	poissa/frånvarande
Kimmo Kääriäinen	95–101, 103–105 §
Anna Kaarina Piepponen	103 (osin/dels)–105 §
Petri Määttä	
Juha Tuohimäki	
Eeva-Kaisa Heikura	
Minna Hietamäki	
Lola Talvitie	
Asta Virtaniemi (siht./sekr.)	
Edla Mäkelä	104 §

Kirkkohallitus - Täysistunto

16.09.2025

Pöytäkirjan vakuudeksi/In fidei

Tarkastanut/Justerat

Asta Virtaniemi

Vuokko Vänskä

Kirkkohallitus - Täysistunto

16.09.2025

§ 104 Lupahakemus; Herttoniemen kirkon käytöstä luopuminen

Diaarinumero DKIR/242/03.03.02/2024

Esittelijä yliarkkitehti Edla Mäkelä

Perustelut **Kirkollisen rakennuksen lupa**

Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto on 06.03.2025 § 27 päättänyt hakea kirkkohallitukselta lupaa Herttoniemen kirkon käytöstä luopumiselle. Asiaa on käsitelty edellisen kerran kirkkohallituksen täysistunnossa 05.06.2024 § 27, jolloin lupaa ei voitu myöntää puutteellisten asiakirjojen vuoksi.

Käytöstä luopumisen kohteena oleva kirkko

Arkkitehti Osmo Lapon suunnittelema Herttoniemen kirkkokiinteistö valmistui vuonna 1958 osoitteeseen Hiihtomäentie 23, 00800 Helsinki. Lappo voitti kirkon suunnittelusta vuonna 1956 järjestetyn kutsukilpailun, ja kirkosta tuli hänen läpimurtotyönsä. Kirkkohallituksen 23.05.1960 Valtioneuvostolle lähettämän kirjeen mukaan 1.1.1961 on ehdotettu perustettavaksi Herttoniemen seurakunta, jonka kirkoiksi on esitetty Herttoniemen kirkkoa ja Vartiokylän kirkkoa.

Herttoniemen kirkko sijaitsee Hiihtomäentien varressa. Sitä ympäröivät asuinrakennusten korttelit. Kirkon ja kadun toisella puolella olevan liikerakennuksen väliin jää pieni aukiomainen tila. Katulinjaan asettuvan kirkon takana kallion päällä on kellotorni, joka on alueella tärkeä maamerkki.

Kirkko koostuu pulpettikattoisista kirkkosalista ja voimistelusalista (monitoimisali), joita matalat toimisto-, kerho- ja aputilat kiertävät. Pohjoispäässä on kaksi asuntoa. Eri toiminnot näkyvät rakennuksessa eri korkuisina osina. Kirkon edusta porrastuu rakennuspaikan rinnemaaston mukaan. Kirkkosali hallitsee kokonaisuutta korkeimpana ja suuren ikkunaseinänsä myötä. Rakennuksen julkisivut ovat puhtaaksimuurattua, tummaa punatiiltä. Avonainen kellotorni on tiiltä ja betonia. Katunäkymissä torni ja kirkkosalin korkea volyyymi lasiseinineen näkyvät vaihdellen eri

16.09.2025

suunnista. Kirkkosalin ikkunaseinä muodostaa iltavalaistuksessa vaikuttavan päätteen Mäyrätielle.

Kirkko suunniteltiin ja rakennettiin ajankohtana, jolloin ympäristöön sovittamisen ja helpon lähestyttävyyden tavoitteet näkyivät kirkoissa. Avoimuutta korostaa pääaulan lasiseinä. Punatiilinen kirkkorakennus erottuu olemukseltaan lähialueen 1950-luvun rapatuista asuinrakennuksista, ja sillä on keskeinen asema ympäristön kaupunkikuvassa.

Rakennuksen sisätiloja leimaa selkeys sekä tilajäsentelyssä että materiaalivalikoimassa. Sisäänkäyntiaulasta on käynti kirkko- ja seurakuntasaleihin, voimistelusaliiin sekä toimisto- ja kerhohuoneisiin. Rakennus on rinnesijaintinsa myötä osittain kaksikerroksinen. Sen eteläpäässä on kellarikerroksen tasolla kerhohuoneita. Pohjoispäässä asunnot sijoittuvat toisen kerroksen tasolle. Päätyosiin on myös suorat käynnit ulkoa. Pääsisäänkäyntejä suojaavan katoksen puinen verhoilu jatkuu matalana alakattona pääaulan sisäpuolella, missä jatkuu myös julkisivun tiilimuuraus. Näin aulan rooli liikennetilana sisä- ja ulkotilan välissä korostuu.

Kirkkosalin arkkitehtuurin lähtökohtana ovat pilarit ja korkean ikkunaseinän pystysuuntaiset betonirakenteet, jotka kannattelevat kattoristikkoja. Ratkaisu mahdollistaa salin päätyseinien vapaan käsittelyn. Lähes koko päädyn mittainen alttarisyvennys on pelkistetty. Puupaneelikatto tuo saliin lämmintä tunnelmaa. Seurakuntasali on yhdistettävissä kirkkosaliin koko seinän mittaisella siirtoseinällä. Luonnonvalo siivilöityy kirkkosaliin kantavan betonisäleikön raoista ja idänpuoleiselta matalalta ikkunaseinältä, jonka läpi avautuu näkymä tontin kallioille ja kellotornin juurelle. Kirkkoon on tehty pieniä käytännön muutoksia ja peruskorjaus 2000-luvun alussa. Keskeiset sisätilat ovat säilyttäneet piirteensä hyvin.

Herttoniemen kirkon omistaa Helsingin seurakuntayhtymä, ja Herttoniemen seurakunta on ollut tiloissa vuokralla. Kirkko sijaitsee kaupungilta vuokratulla tontilla ja vuokrasopimus on voimassa vuoteen 2045. Nykyinen asemakaava on sisäasiainministeriön vahvistama 27.3.1957. Kirkkoa ei ole suojeltu asemakaavassa.

Kuntotutkimusten ja korjausselvitysten perusteella kirkkoon tulisi tehdä laajaa peruskorjaus, joka ei ole taloudellisesti realistista Herttoniemen seurakunnalle

Kirkkohallitus - Täysistunto

16.09.2025

eikä Helsingin seurakuntayhtymälle. Kaikki toiminta Herttoniemen kirkossa lopetettiin kesäkuun 2019 alussa ja rakennus on ollut siitä lähtien käyttökiellossa.

Herttoniemen seurakunnan lausunnot

Herttoniemen seurakunnan seurakuntaneuvoston 8.11.2022 pitämän kokouksen pöytäkirjan 134 §:n mukaan seurakuntaneuvosto on päättänyt a) luopua Herttoniemen kirkon vuokrauksesta heti, kun se on kiinteistöosaston kanssa käytävän neuvottelun pohjalta mahdollista ja viimeistään 1.1.2024 lähtien b) antaa seurakuntayhtymän suuntaan vahvan viestin siitä, että Herttoniemen seurakunta haluaa varata itselleen mahdollisuuden olla mukana keskusteluissa, jos kirkko päätetään kuitenkin myöhemmässä vaiheessa edes osin korjata tai vaihtoehtoisesti kirkon tontille päätetään rakentaa uudisrakennus, jossa seurakunta voisi olla vuokralaisena.

Seurakuntaneuvoston päätöksestä Peter Fryckman jätti eriävän mielipiteen.

Herttoniemen seurakunnan seurakuntaneuvoston 11.02.2025 pitämän kokouksen pöytäkirjan 25 §:n mukaan päätettiin, että Herttoniemen seurakunnan pääjumalanpalvelus pidetään Myllypuron kirkossa ja että sunnuntaisin jumalanpalvelus pidetään Kulosaaren kirkossa klo 10 ja pääjumalanpalvelus Myllypuron kirkossa klo 12 johtuen seurakunnan pitkäaikaisesta traditiosta.

Museoviraston lausunto

Museovirasto on 25.11.2024 antanut lausunnon, joka perustuu Helsingin seurakuntayhtymän pöytäkirjanotteisiin, Arkkitehtitoimisto Laatio Oy:n laatimaan 28.2.2020 päivättyyn rakennushistoriaselvitykseen, rakenne-, sisäilma- ja kosteustekniseen kuntotutkimukseen (25.6.2019 Sitowise Oy), alustaviin korjausehdotuksiin ja budjetti hinta-arvioon (30.9.2019 Sitowise Oy), kirkon kellotornin kuntotutkimukseen (12.12.2016 Wise Group Finland Oy) ja korjaustapalausuntoon (19.12.2019 Vahanen Rakennusfysiikka Oy).

Lausunnon mukaan Herttoniemen kirkko edustaa paikkaansa huolellisesti sovitettua 1950-luvun arkkitehtuuria. Kirkolla on julkisena rakennuksena kaupunkikuvallista merkitystä Herttoniemessä ja rakennustaiteellisia arvoja aikakautensa edustajana. Rakennuksen monipuolinen tilaohjelma vastasi aikansa seurakunnallisen työkeskuksen tavoitteisiin, ja kirkko on palvellut

Kirkkohallitus - Täysistunto

16.09.2025

seurakunnan toimintaa vuosikymmeniä. Herttoniemen kirkon korjaustoimenpiteiden on arvioitu olevan laajoja, mutta rakennus olisi korjattavissa. Kirkolla on kaupunkikuvallista ja rakennushistoriallista arvoa. Luonteeltaan monitoimirakennuksena kirkko soveltuisi muuhunkin kuin seurakunnalliseen toimintaan.

Asemakaavatyön yhteydessä tutkittiin vaihtoehtoa, jossa osa kirkosta olisi säilytetty ja osin purettu, mutta suunnitelmaratkaisu ei asemakaavaselostuksen mukaan osoittautunut toteuttamiskelpoiseksi. Helsingin kaupunginmuseo ei ole esittänyt Herttoniemen kirkon suojelemista Länsi-Herttoniemen suojelu ja täydennysrakentaminen, asemakaavan muutoksen ehdotuksesta antamassaan lausunnossa (29.8.2024), mutta todennut, että kaava silti periaatteessa mahdollistaa myös olevan kirkkorakennuksen säilyttämisen. Lausunnossa on yleisesti tuotu esille kirkkorakennusten erityisyys siinä, että niillä on alueellaan rakennustaiteellista, historiallista ja ympäristökuvallista merkitystä ja sen lisäksi aineettomia arvoja yksilöiden ja yhteisön piirissä.

Museovirasto ei käytettävissään olevin rakennuksen kuntoa koskevin tiedoin pidä Herttoniemen kirkon purkua täysin perusteltuna. Kyseessä ei kuitenkaan Museoviraston näkemyksen mukaan ole kirkkolain nojalla suojeltavaksi esitettävä kohde. Suurin menetys on ennen muuta kaupunkikuvallinen ja koskee myös kaupunginosan julkisia kokoontumistiloja ja niiden saavutettavuutta.

Tuomiokapitulin lausunto

Kirkkohallitus pyysi Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulilta lausuntoa 26.8.2025 mennessä. Helsingin hiippakunnan lakimiesasessori on 8.9.2025 ilmoittanut valmistelijalle sähköpostitse, ettei Herttoniemen kirkon käytöstä luopumiselle ja purkamiselle ole estettä. Koska virheellisesti annettu muutoksenhakuohjaus ei sinällään luo oikeutta muutoksenhakuun ja koska virheen korjaamista on pyydetty muutoksenhakuajan päättymisen jälkeen, voidaan katsoa, että asia olisi mahdollista käsitellä virheellisestä muutoksenhakuohjauksesta huolimatta.

Lupaviranomaisen harkinta asiassa

16.09.2025

Kirkkohallitus - Täysistunto

Kirkkolain 3 luvun 23 §:n mukaan seurakuntayhtymän on ennen kirkollista rakennusta koskevan päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle tilaisuus antaa lausunto suunnitelmasta, joka koskee vähintään 50 vuotta sitten käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka käyttötarkoituksen muuttamista. Museovirasto on antanut asiasta lausunnon 25.11.2024. Kirkosta ei ole tehty suojeluesitystä.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 52 §:n mukaan seurakunnalla tulee olla kirkko. Herttoniemen seurakunnan kirkkona on Myllypuron kirkko, jossa Herttoniemen seurakunnan seurakuntaneuvoston 11.02.2025 § 25 tekemän päätöksen mukaan kirkkojärjestyksen 3 luvun 2 §:n mukainen pääjumalanpalvelus pidetään sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä.

Herttoniemen seurakunnan seurakuntaneuvoston päätöksen 8.11.2022 § 43 kirkkojärjestyksen 10 luvun 4 §:n mukaisen lapsivaikutusten arvioinnin mukaan uudet korvaavat tilat parantavat lasten ja nuorten tilannetta nykyiseen verrattuna.

Helsingin seurakuntayhtymä oli antanut päätökselle virheellisen valitusosoituksen, sillä seurakuntayhtymän päätös on vasta asian valmistelua, jolle olisi tullut antaa muutoksenhakukielto. Päätösehdotuksen valmistelijan pyynnöstä huolimatta seurakuntayhtymä ei ole korjannut valitusosoitusta. Asia voidaan kuitenkin käsitellä ja tehdä siitä päätös, sillä muutoksenhakuvaihe alkaa vasta kirkkohallituksen päätöksestä.

Lupaviranomaisen päätösvalta

Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston päätös on syntynyt lain mukaisessa järjestyksessä ja lain edellyttämällä määräenemmistöllä.

Sovelletut lainkohdat: Kirkkolaki luku 3 § 9, 21 ja 23, luku 10 § 15 ja 23 sekä luku 12 § 2–5. Kirkkojärjestys luku 3 § 2, 52, 53 ja luku 10 § 4.

Lisätiedot yliarkkitehti Edla Mäkelä, p. 050 591 7665, edla.e.makela@evl.fi

Päätösehdotus Kirkkohallitus myöntää Helsingin seurakuntayhtymälle kirkkolain mukaisen luvan Herttoniemen kirkon käytöstä luopumiselle. Tämä päätös on pidettävä seurakunnassa yleisesti nähtävänä kirkkolain 10 luvun 23 §:n mukaisesti. Rakennuksen purkaminen edellyttää myös rakentamislain mukaista lupaa, joka seurakunnan tulee hakea rakennuslupaviranomaiselta. Mikäli

16.09.2025

Kirkkohallitus - Täysistunto

jatkotoimina seurakuntayhtymä purkaa tai muulla tavoin luopuu rakennuksesta, tiedot tulee päivittää välittömästi Basis-järjestelmään.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet

Ote Helsingin seurakuntayhtymä ja Museovirasto, tiedoksi Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli.

16.09.2025

Kirkkohallitus - Täysistunto
VALITUSOSOITUS

Kirkkohallituksen täysistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella. Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa kirkollisvalituksella hakea muutosta vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen (laillisuusperuste).

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin, tai saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos muutoksenhakuajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää
- sähköpostiosoite, jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa, myös tämän yhteystiedot Kirkkohallitus - Täysistunto on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä valitusviranomaiselle.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei valitusviranomaisen toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle. Sen voi myös lähettää postitse tai sähköisesti. Valitus toimitetaan omalla vastuulla.

Valituksen on oltava perillä Helsingin hallinto-oikeudessa valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Helsingin hallinto-oikeuden osoite

Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Puhelin 029 56 42069

Valitus tehdään ensisijaisesti hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

16.09.2025

Kirkkohallitus - Täysistunto

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu, jollei lain 5, 7, 8 tai 9 §:stä muuta johdu. Tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta annetun oikeusministeriön asetuksen (1020/2024) 1 §:n mukaan oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa on 310 euroa.